

Innst. 179 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:137 S (2011–2012)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dávøy, Dagrun Eriksen og Hans Olav Syversen om styrking av familievernet

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at familien for mange er den viktigste arenaen for tilhørighet, nærhet og fellesskap og den trygge rammen rundt barns oppvekst. For samfunnet er det et ansvar å legge til rette for familien.

Forslagsstillerne viser ellers til at familievernet er et av samfunnets viktigste hjelpetilbud til familiene. Det statlige og det ideelle familievernet gir et tilbud om behandling og rådgivning der det oppleves vansker, konflikter eller kriser i familien. Forslagsstillerne fremhever at familievernet er den eneste delen av hjelpeapparatet som har familien som hovedarbeidsområde.

Forslagsstillerne viser videre til at for at familievernet skal kunne håndtere utfordringene de står overfor, er det behov for en betydelig styrking. Dette inkluderer et økt antall stillinger i familievernet, for å sikre styrking av både det lovpålagte og det forebyggende arbeidet familievernet tilbyr.

Det forebyggende arbeidet

Når det er ressursknapphet, og valg må gjøres mellom forebygging og reparasjon, taper ofte det forebyggende aspektet. Slik også i familievernet. Det er derfor et behov for økte ressurser, slik at det også blir mer rom for det forebyggende arbeidet.

Mekling

Familievernkontorene har mekling som en lovpålagt oppgave.

Forslagsstillerne viser til at antall barnefordelingssaker for domstolene har økt. Ordningen i dag, med én obligatorisk meklingstime før man kan velge å ta saken til domstol, kan være en av årsakene. Å gå tilbake til ordningen med tre obligatoriske meklings-timer bør derfor vurderes.

Samarbeidet med barnevernet og andre

Forslagsstillerne viser videre til at det er viktig for familievernet å utvikle samarbeid med blant annet helsestasjoner og psykisk helsetjeneste, for sammen å skape et godt tilbud til familier som sliter.

Det understrekes også at et tett samarbeid mellom barnevern og familievern vil være forebyggende med tanke på behovet for barnevernstjenester. Det vil også kunne øke kvaliteten på tjenestetilbudet innenfor begge fagområder.

Det tosporede familievernet

Forslagsstillerne viser ellers til at som ideell aktør har det kirkelige familievernet mulighet til å få øye på nye behov og snu seg raskt rundt. Det gir ny læring og innsikt som kommer både det ideelle og det offentlige familievernet til gode. Det tosporede familievernet blir slik en ressurs og gir synergieffekter.

Familievernet er en relativt ung tjeneste, der de ideelle og det offentlige har utfordret hverandre og sammen skapt en effektiv og kompetansepreget tjeneste spredt utover hele landet. For å opprettholde og styrke disse positive effektene av det tosporede familievernet, er det i henhold til forslagsstillerne viktig også å passe på at det kirkelige familievernet ikke holdes tilbake av for store detaljeringskrav og av

knapphet på bevilgninger til ivaretagelse av sine administrative behov.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en opptrappingsplan for familievernet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Bård Langsåvold, Kåre Simensen og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Olov Grøtting, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til at forslagsstillerne tar opp flere utfordringer og problemstillinger i sitt representantforslag som omhandler familievernets rolle i hjelpeapparatet. Komiteen deler forslagsstillerens syn på viktigheten av et sterkt og kompetent familievern som kan gi tilbud til flest mulig familier med behov.

Komiteen har som utgangspunkt at familien er den viktigste arenaen for tilhørighet, nærhet og fellesskap, og at familien skal være den trygge rammen rundt barns oppvekst. Familien er barnas første læringsarena, og stedet hvor de først skal møte omsorg, bygge relasjoner og lære samhandling mennesker imellom. Komiteen mener at når familien har en så grunnleggende rolle for barns utvikling og tilknytning, så er det viktig å legge til rette for at familien kan fungere best mulig. Komiteen mener det er av stor betydning både for barn og voksne. Dette gjelder både i samlivet og i samarbeid etter et samlivsbrudd.

Komiteen trekker frem at det er en samlivspolitisk målsetting å legge til rette for at flere skal kunne opprettholde et stabilt familieliv. Det er viktig at vi har et godt utviklet og lett tilgjengelig apparat for styrking av kvaliteten i samliv og for forebygging av samlivskonflikter og samlivsbrudd. Familierådgivning og andre samlivsstyrkende tiltak er viktige virkemidler i dette arbeidet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at helseproblemer som følge av samlivsbrudd utgjør et økende folkehelseproblem, og har vesentlig betydning for sosial ulikhet i helse. Statistisk sentralbyrå (SSB) påpeker at samlivsbrudd er en av de faktorene som gir størst risiko for lavinntekt, og skilsmisser øker risikoen for psykiske helseplager. Å opprettholde gode familiere-

lasjoner har også en vesentlig økonomisk betydning for arbeidslivet. Flertallet mener derfor familievernet skal være et viktig verktøy i arbeidet for redusert sosial ulikhet i helse.

Komiteen viser til at familievernet er i en unik posisjon som den eneste delen av hjelpeapparatet som har familien som hovedarbeidsområde og parbehandling som spesialfelt. Tjenesten er et gratis allment lavterskeltilbud på spesialistnivå, og det er ikke nødvendig med henvisning fra lege eller andre. Dette gir tjenesten mulighet til å kunne gi rask, lett tilgjengelig og god faglig hjelp til mennesker som strir med ulike typer problemer i samliv og familie. Familievernet har omfattende kompetanse om samlivskonflikter, lovpålagt mekling og konfliktforebyggende arbeid i familier.

Komiteen vil understreke betydningen av familievernets brede tilbud om forebyggende tiltak til mennesker i ulike faser av familielivet. Denne utadrettede informasjons- og veiledningsvirksomheten, rettet mot publikum og mot hjelpeapparatet, kommer i tillegg til det lovpålagte arbeidet familievernet gjør. Komiteen viser til at familievernet i sitt forebyggende arbeid kan dra veksler på den store kompetansen de opparbeider seg gjennom sitt meklingsarbeid. Det er derfor sentralt at familievernet har kapasitet til både å reparere og forebygge. Komiteen mener derfor det er behov for en styrking av familievernet.

Komiteen er kjent med at familieverntjenestene de siste årene har møtt på utfordringer og kompetansekrav knyttet til nye brukere med annen etnisk bakgrunn enn norsk, nye familiekonstellasjoner, vold i nære relasjoner og konfliktfylte parforhold/familier i forbindelse med samlivsbrudd.

Komiteen viser til at det er et prioritert mål knyttet til familieverntjenestene at foreldre med høyt konfliktnivå får hjelp til å samarbeide om barna, både før og etter samlivsbrudd, og at flere foreldre med høyt konfliktnivå kommer fram til gode og holdbare avtaler om barna gjennom mekling, der sakene er egnet for dette. Flere familievernkontor har etablert faste skolerte meklerteam for høykonfliktfamilier. Alle samarbeidsprosjekt og metodeprosjekt i familieverntjenesten er blitt kartlagt for videre utvikling av metode i høykonfliktsaker. Komiteen fremholder at departementet vil videreføre og styrke det igangsatte arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at antallet barnefordelingssaker for domstolene har økt. Disse medlemmer er av den oppfatning at delt omsorg bør være lovens utgangspunkt, og at dette bør være obligatorisk etter et samlivsbrudd med mindre noe annet

er avtalt. Disse medlemmer mener at delt omsorg er med på å dempe konfliktnivået mellom foreldrene ved samlivsbrudd. Disse medlemmer mener også at familievernkantorene i mye større grad enn i dag bør oppfordre til delt omsorg ved samlivsbrudd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er opptatt av at meklingsordningen skal bidra til å sikre høy kvalitet på bosted/samværsavtalene for barn ved samlivsbrudd.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti konstaterer at antallet barnefordelingssaker for domstolene har økt, og at ordningen i dag, med én obligatorisk meklingsstund før man kan velge å ta saken til domstol, kan være en av årsakene. Disse medlemmer oppfordrer departementet til å se på muligheten til å gå tilbake til ordningen med tre obligatoriske meklingsstunder.

I sammenheng med vold i nære relasjoner er komiteen opptatt av at det også gis et hjelpetilbud til voldsutøvere. Alternativ til vold (ATV) har etablert behandlingstilbud til voldsutøvere i ni kommuner og arbeider for å etablere to nye kontorer i henholdsvis Bergen og Nedre Romerike. Komiteen mener familievernkantorene også vil være sentrale med hensyn til hjelpetilbud for voldsutøvere i mange kommuner. Departementet har instruert direktoratet om å bygge opp kompetansen i familieverntjenestene når det gjelder å gi hjelp og behandling til voldsutøvere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er fornøyd med at departementet de siste årene har økt sin prioritering av familieverntjenestens arbeid med høykonfliktfamilier, og at det er fokusert på en bedre utnyttelse av meklingsordningen og familieverntjenestens tilbud i høykonfliktsaker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti konstaterer at de mange nye innsatsområder som har kommet til de senere år, har kommet til uten tilsvarende økning i ressurstillfang. Blant annet gjelder dette den økte oppmerksomheten på familievold, samarbeid med barnevernet og andre, tilsyn, mer meklingsstunder og flere saker med høy grad av konflikt.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er viktig å styrke samarbeidet mellom familieverntjenesten og instanser som barnevern, helsetjenesten og

domstoler. Raundalen-utvalget foreslår i NOU 2012:5 å styrke samarbeid mellom familievernet og barnevernet, til beste for barn og familier med behov for oppfølging og hjelp.

Komiteen vil understreke at et sterkt familievern vil være forebyggende med tanke på behovet for å henvise til sektorene barnevern, rus, PP-tjeneste og psykiatri.

Komiteen viser til at familievernet er en tjeneste der de ideelle og det offentlige / det tosporede familievernet sammen kan skape en effektiv og kompetansepreget tjeneste spredt utover hele landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at som ideell aktør har det kirkelige familievernet mulighet til å få øye på nye behov og er en mer fleksibel og dynamisk organisasjon.

Komiteen mener det gir ny læring og innsikt som kommer både det ideelle og det offentlige familievernet til gode, og at det tosporede familievernet slik blir en ressurs og gir synergieffekter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at for å opprettholde og styrke disse positive effektene av det tosporede familievernet, er det viktig også å passe på at det kirkelige familievernet ikke holdes tilbake av for store detaljeringskrav og gis mulighet til å ivareta behov for sentral administrasjon og ledelse.

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens gjennomgang av familieverntjenesten og konstaterer at siden staten overtok i 2004, har familieverntjenesten generelt blitt redusert med 6–7 stillinger i hver region, begrunnet med budsjettbalanse. Det vises til brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til komiteen datert 29. november 2012 (vedlegg) hvor det sies at nominell økning i bevilgninger har vært 32 pst., mens gjennomsnittlig lønnsvekst i staten i samme periode har vært 28 pst. Med nye oppgaver og nye utfordringer på sektoren har dette ikke gitt familievernet muligheter til økt satsing.

Disse medlemmer viser videre til brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til komiteen datert 14. desember 2012 (vedlegg) der statsråden skriver at hun er kjent med og tar på alvor Riksrevisjonens funn om at kapasiteten i familieverntjenestene er redusert med 6–7 stillinger i hver region fra 2004 til 2011. Statsråden peker videre på at Bufdir i en kommentar til merknaden fra Riksrevisjonen opplyser at kapasiteten er redusert som en konsekvens av nye oppgaver som etter Bufdirs beregninger ville krevd en økning på 6–7 stillinger i hver region for å opprettholde kapasiteten på tidligere nivå. Stats-

råden konkluderer med at det ikke har vært en reduksjon i antall stillinger, men at behovet for familievernets tjenester har økt så mye at det anslås å tilsvare 6–7 stillinger i hver region. Disse medlemmer viser til at statsråden videre skriver at Bufdir oppgir at reduksjon i antall stillinger de senere år kun gjelder i region øst og sør.

Komiteen viser til at det fra departementet uttrykkes at familievernets kjerneoppgaver er svært viktige, og at en forsterket satsing på familievernet i tiden fremover vil være viktig for at tjenesten skal kunne være et sentralt element i en helhetlig politikk for foreldreskap og samliv.

Komiteen viser til at familievern tjenesten de siste årene har møtt utfordringer og kompetansekrav knyttet til brukergrupper med annen etnisk bakgrunn, mangfoldige familiekonstellasjoner, vold i nære relasjoner og konfliktfylte familier/parforhold i forbindelse med samlivsbrudd. Tjenestene må derfor løpende omstille seg, og det er nødvendig med en løpende kompetanseheving. Komiteen ser også at familievern tjenestene arbeider med stadig tyngre og mer ressurskrevende saker, og er blitt pålagt nye oppgaver, herunder obligatorisk mekling for samboere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er svært fornøyd med at ventetiden for mekling er redusert og at BUFetat/familieverntjenestene har nådd kravet fra departementet på å forestå 75 pst. av alle meklinger på landsbasis. Flertallet er også tilfreds med at det i regioner med store avstander og få innbyggere er etablert utekontorer noen dager i uken på mindre steder, slik at brukerne får kvalitativt gode tilbud nærmere seg.

Flertallet anser at arbeidet i departementet er på rett vei når det gjelder utviklingen av disse tjenestene og vurderer at departementet har gode prioriteringer på området.

Flertallet går inn for at forslaget vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Fol-

ke parti viser til at den rød-grønne regjeringen har styrt i syv år og at den økonomiske veksten har gitt flere hundre nye milliarder kroner på statsbudsjettet. Regjeringen har likevel valgt å ikke prioritere økt kapasitet i familievernet. Dette til tross for at man på andre områder gir inntrykk av å være opptatt av tidlig intervensjon og å hjelpe utsatte barn og unge på et tidligere stadium.

Disse medlemmer mener de siste års reduksjon i antall stillinger er svært uheldig. Disse medlemmer mener det er behov for styrking av familievern tjenestene i tiden fremover og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at familievernet styrkes i årene fremover.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at for å sikre styrking både av det lovpålagte og det forebyggende arbeidet familievernet tilbyr, samt å kunne gi familievernet ansvaret også for oppfølging av foreldre etter omsorgsovertagelse, er det nødvendig med en opptrappingsplan for familievernet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en opptrappingsplan for familievernet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at familievernet styrkes i årene fremover.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en opptrappingsplan for familievernet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:137 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dåvøy, Dagrun Eriksen og Hans Olav Syversen om styrking av familievernet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 24. januar 2013

Gunn Karin Gjul

leder

Olov Grøtting

ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 1. november 2012

Dokument 8:137 S (2011-2012) Representantforslag om en opptrappingsplan for familievern

Jeg viser til brev fra familie- og kulturkomiteen av 11. oktober 2012 der komiteen ber om departementets vurdering av forslag om en opptrappingsplan for familievern.

Det er en samlivspolitisk målsetting å legge til rette for at flere skal kunne opprettholde et stabilt familieliv. Det er viktig at vi har et godt utviklet og lett tilgjengelig apparat for styrking av kvaliteten i samliv og for forebygging av samlivskonflikter og samlivsbrudd. Familierådgivning og andre samlivsstyrkende tiltak er viktige virkemidler i dette arbeidet. Familievern tjenestene styres av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og gjennom Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Direktoratet blir instruert gjennom årlige tildelingsbrev og etatstyring.

Familievern er i en unik posisjon som den eneste delen av hjelpeapparatet som har familien som hovedarbeidsområde og parbehandling som spesialfelt. Tjenesten er et gratis allment lavterskeltilbud på spesialistnivå, og det er ikke nødvendig med henvisning fra lege eller andre. Dette gir tjenesten mulighet til å kunne gi rask, lett tilgjengelig og god faglig hjelp til mennesker som strir med ulike typer problemer i samliv og familie. Familievern har omfattende kompetanse om samlivskonflikter, lovpålagt mekling og konflikt-forebyggende arbeid i familier.

Familievern tjenestene har de siste årene møtt på utfordringer og kompetansekrav knyttet til nye brukere med annen etnisk bakgrunn enn norsk, nye familiekonstellasjoner, vold i nære relasjoner og konfliktfylte parforhold/familier i forbindelse med samlivsbrudd.

«Soria Moria II» har som kjent et mål om at utsatte barn og unge og deres familier skal få bedre samordnet bistand fra ulike deler av hjelpeapparatet. Det er avgjørende at barn og familier får tidlig hjelp for å forebygge senere problemer. Tidlig hjelp til løsning av samlivskonflikter og hjelp til familier med høyt konfliktnivå etter samlivsbrudd kan redusere pågang til helsetjenestene, barnevernet, rettsvesenet og NAV. Familievern tjenestene er en sentral familiepolitisk instans i denne sammenheng.

Det er et prioritert mål knyttet til familievern tjenestene at foreldre med høyt konfliktnivå får hjelp til å samarbeide om barna, både før og etter samlivsbrudd, og at flere foreldre med høyt konfliktnivå kommer fram til gode og holdbare avtaler om barna

gjennom mekling, der sakene er egnet for dette. Får man til flere avtaleløsninger mellom foreldrene uten bruk av domstolene, vil dette kunne motvirke eskalering av konfliktnivået mellom foreldrene og gi raskere ro og forutsigbarhet for barna. Det er viktig at måloppnåelsen i meklingsordningen er god. Målet er at flere foreldre med høyt konfliktnivå skal benytte det frivillige meklingstilbudet. Vi arbeider med å gjøre bedre kjent fordelene ved å benytte seg av meklingstilbudet samt tilbudet om hjelp til foreldresamarbeid, samtalegrupper mv. og særlig den frivillige meklingen på inntil 6 timer. Det skal også arbeides videre med meklernes kompetanse og tilnærming i høykonfliktsaker. Samarbeid mellom familievern og instanser som barnevern og domstoler skal styrkes. Relatert til dette er det satt i gang tiltak for at flere foreldre med høyt konfliktnivå skal komme frem til gode avtaler gjennom mekling og hjelp til bedre foreldresamarbeid. Det er igangsatt et særskilt prosjekt rettet mot høykonfliktsaker samt instruks til direktoratet om å prioritere saker der barn er involvert. Det er gjennomført informasjons- og samarbeidstiltak for å øke kjennskap til familievernets tilbud og synliggjøre familievern som alternativ til domstolsbehandling. Det er videre satt i verk organisatoriske og fagmetodiske tiltak gjennom opplæring og bruk av ulike meklingsmodeller for å styrke metodisk kompetanse i håndtering av høykonfliktsaker i familievern tjenesten. Flere familievernkontor har etablert faste skolerte meklerteam for høykonfliktfamilier. Alle samarbeidsprosjekt og metodeprosjekt i familievern tjenesten er blitt kartlagt for videre utvikling av metode i høykonfliktsaker. Departementet vil videreføre og styrke det igangsatte arbeidet.

Forskning fra flere hold viser at barn og unge tar skade av å leve sammen med foreldre som har store og langvarige konflikter, både når de lever sammen og etter samlivsbrudd. Det er viktig at barna får hjelp. Bufdir har over flere år ledet et viktig pilotprosjekt, «ser du meg»-prosjektet som er rettet mot barn og foreldre som har store samarbeidskonflikter etter samlivsbrudd. I prosjektet har man stimulert til og iverksatt samtalegrupper for barn og unge i denne målgruppen. Samtidig er det gitt parallellt tilbud til foreldre, og man har arbeidet for å utvikle samarbeidsmodeller mellom ulike tjenester på kommunalt og regional nivå. Pilotprosjektet har vist positive resultat for de barn og også foreldre som har deltatt. Det skal bygges videre på erfaringer fra prosjektet i det videre arbeidet i familievern.

Vold og overgrep i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem. Barn som vokser opp med vold i nære relasjoner opplever utrygghet og lidelse. Å være vitne til vold/å leve med vold i familien utsetter barnet for betydelig risiko for skade på helse og utvikling. Familievern tjenesten er en viktig instans for å forebygge vold samt være et hjelpetilbud i denne sammenheng. De siste årene har voldsproblematikk vært et prioritert område i familievern tjenesten. Dette skyldes forhold som at flere voldsaker i nære relasjoner er avdekket og at vold som tema har fått større oppmerksomhet gjennom blant annet nasjonale handlingsplaner. Rundt 10 prosent av sakene familievern netten behandler omfatter voldsproblematikk. Det er derfor viktig å styrke familievern tjenestens utviklingsarbeid og tilbud til voldsutsatte barn og deres familier. Samtalegrupper og samtale- og behandlingstilbud vil være en del av tilbudet til voldsutsatte barn. Utviklingsarbeidet er tenkt å bygge videre på tiltak rettet mot barn i prosjekt som Tryggere barndom, Barn som lever med vold i familien og andre tiltak i familievern netten rettet mot voldsutsatte barn. Samarbeid med andre hjelpeinstanser som helsetjenesten og barnevern netten vil vektlegges.

I sammenheng med vold i nære relasjoner er det også viktig å bidra med et hjelpetilbud til voldsutøvere. Det skal arbeides med å styrke dette tilbudet i årene fremover. Alternativ til vold (ATV) har etablert behandlingstilbud til voldsutøvere i ni kommuner og arbeider for å etablere to nye kontor i henholdsvis Bergen og Nedre Romerike. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familie-etaten v/familievernkontorene vil også være sentrale

med hensyn til hjelpetilbud for voldsutøvere i mange kommuner. Departementet har instruert direktoratet om å bygge opp kompetansen i familievern tjenestene når det gjelder å gi hjelp og behandling til voldsutøvere.

Det er viktig å styrke samarbeidet mellom familievern tjenesten og instanser som barnevern, helse-tjenesten og domstoler. Raundalen-utvalget foreslår i NOU 2012: 5 å styrke samarbeid mellom familievern netten og barnevern netten, til beste for barn og familier med behov for oppfølging og hjelp.

Familievern tjenesten har i vel 50 år vært organisert med både statlige og kirkelige familievernkontor. Per i dag er det 54 familievernkontor og 22 av disse er kirkelig eide. Andelen kirkelig eide kontorer har sunket de siste årene. Alle kirkelig eide kontorer har driftsavtale med (og blir fullfinansiert av) Barne-, ungdoms- og familie-etaten. Både de offentlige og kirkelig eide kontorenes virksomhet drives innenfor de samme økonomiske rammer og har de samme kjerneoppgavene. Det at de kirkelig familievern tjenestene og de statlige familievern tjenestene er organisert i samme direktorat og etat er en stor fordel for tjenestens samspill.

Konklusjon og veien videre

Jeg har vurdert forslaget om en opptrappingsplan for familievern tjenestene. Departementet mener at vi er på rett vei når det gjelder utviklingen av disse tjenestene og vurderer at vi har gode prioriteringer på området.

Vedlegg 2

Brev mottatt fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 29. november 2012

Dokument 8:137 S (2011-2012) Representantforslag om styrking av familievern netten -oppfølgings-spørsmål

Jeg viser til brev fra familie- og kulturkomiteen av 16. november 2012 der komiteen stiller to spørsmål omkring at familievern tjenestene tildeles nye viktige oppgaver, parallelt med at eksisterende kjerneoppgaver skal videreføres. Spørsmålene er relatert til mitt svarbrev av 1. november 2012.

Spørsmålene er som følger:

1. Hva er den nominelle prosentvise økningen i bevilgningen til familievern netten i perioden 2006 –

2013, og hva har vært gjennomsnittlig lønnsvekst i samme periode?

2. På bakgrunn av svar på spørsmål 1 og at familievern netten de senere år er blitt tildelt nye viktige oppgaver, samtidig som eksisterende kjerneoppgaver skal videreføres, mener statsråden at familievern netten tilføres tilstrekkelig med ressurser til også å styrke eksisterende kjerneoppgaver?

Den nominelle prosentvise økningen i bevilgninger til familievern tjenestene (kap. 842) i perioden 2006 – 2013 er på om lag 32 prosent. Det har i perioden fra 2006 til og med 2011 vært en lønnsvekst på

gjennomsnittlig månedslønn for ansatte i staten på om lag 28 prosent.

Familieverntjenestenes viktigste arbeidsoppgaver er behandling og rådgivning i forhold til problemer og kriser i familien og lovpålagt mekling etter ekteskapsloven og barneloven.

Formålet med mekling er å få foreldrene til å komme fram til en avtale om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samværsrett. Familieverntjenestene har også en rolle i det å drive utadrettet virksomhet om familierelaterte tema. Dette kan bestå av veiledning, informasjon og undervisning rettet mot hjelpeapparatet og publikum.

Departementet har de siste årene økt sin prioritering av familieverntjenestenes arbeid med høykonfliktfamilier. Fokus er blitt rettet mot å få til en bedre utnyttelse av meklingsordningen og familieverntjenestenes tilbud i høykonfliktsaker.

Familievernets kjerneoppgaver er svært viktige. Jeg er opptatt av en forsterket satsing på familievern i tiden fremover. Dette vil være viktig for at tjenesten

skal kunne være et sentralt element i en helhetlig politikk for foreldreskap og samliv.

Som jeg nevnte i brev sendt av 1. november har familieverntjenestene de siste årene møtt på utfordringer og kompetansekrav knyttet til nye brukere med annen etnisk bakgrunn enn norsk, nye familiekonstellasjoner, vold i nære relasjoner og konfliktfylte parforhold/familier i forbindelse med samlivsbrudd. I statsbudsjettet for 2013 er posten som dekker utgifter til forskning, utviklingsarbeid og kompetanseheving i familieverntjenestene styrket med 9 millioner for å ivareta disse utfordringene. Tilbud om samtalegrupper for barn, familieverntjenestenes arbeid med voldsutsatte barn og videre oppfølging av Regnbueprosjektet er sentrale tiltak på dette området. Regnbueprosjektet har hatt som mål å styrke familieverntjenestenes arbeid med minoritetsfamilier i Oslo, og evaluering av prosjektet har vist positive erfaringer.

Jeg mener som før nevnt at vi er på rett vei når det gjelder utviklingen av disse tjenestene og vurderer at vi har gode prioriteringer på området.

Vedlegg 3

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 14. desember 2012

Dokument 8 137 S Representantforslag om styrking av familievernet – Spørsmål 3

På bakgrunn av svar fra statsråden til komiteen av 29. november 2012 stiller komiteen følgende spørsmål:

- Departementet skriver at nominell økning i bevilgninger i den aktuelle perioden er 32 prosent, mens gjennomsnittlig lønnsøkning i staten er 28 prosent. Samtidig sier Riksrevisjonen i Dokument I at kapasiteten i familievernet er redusert med 6-7 stillinger i hver region. Hva er departementets vurdering av utviklingen i familievernet de siste årene? Har familievernet etter departementets oppfatning blitt styrket eller svekket i denne perioden? Hvordan vurderer departementet Riksrevisjonens beskrivelse av utviklingen? Av hensyn til sakens framdrift bes det om svar så snart som mulig.

Økningen på 32 prosent i bevilgningen til familieverntjenestene fra 2006 - 2013 er beregnet ut fra alle poster på kapittel 842. Om man kun trekker ut driftsutgiftene til de offentlige og de kirkelig eide kontorene (post 01 og 70), er økningen i denne perio-

den 28 prosent, tilsvarende den gjennomsnittlige lønnsøkningen i staten.

Jeg er også kjent med og tar på alvor Riksrevisjonens funn om at kapasiteten i familieverntjenestene er redusert med 6 - 7 stillinger i hver region fra 2004 til 2011. Riksrevisjonens merknad viser følgelig til en noe annen periode enn den som stortingskomiteen tidligere har etterspurt (2006-2013). Tallmaterialet fra disse periodene er ikke sammenliknbare.

I en kommentar til denne merknaden fra Riksrevisjonen opplyser BUFdir at *kapasiteten* i familieverntjenestene er redusert de senere år fordi tjenesten har blitt pålagt nye oppgaver, herunder obligatorisk mekling for samboere. BUFdir har anslått at det ville ha vært behov for en *gjennomsnittlig økning på 6-7 stillinger i hver region* for å opprettholde kapasiteten på tidligere nivå. Det har altså ikke vært en reduksjon i stillinger, men behovet for familievernets tjenester har økt så mye at det anslås å tilsvare 6-7 stillinger i hver region.

Familieverntjenestene har som vist i tidligere svar av 1. november 2012, de siste årene møtt på nye utfordringer og kompetansekrav knyttet til brukergrupper med annen etnisk bakgrunn, mangfoldige familiekonstellasjoner, vold i nære relasjoner og kon-

fliktfylte parforhold/familier i forbindelse med samlivsbrudd. Tjenestene må derfor løpende omstille seg og det brukes en del ressurser på kompetanseheving.

Familieverntjenestene arbeider med stadig tyngre og mer ressurskrevende saker. Arbeidet mot vold i nære relasjoner krever mer tid og mer samarbeid med andre instanser (politi, krisesentra, barnevern) enn andre saker. Arbeidet for og med barn som lever i høy konflikt etter samlivsbrudd er intensivert. På det lovpålagte meklingsområdet gjøres viktige fremskritt idet ventetiden for meklingsprosedyrer er redusert, og BUFetat /familieverntjenestene har nådd kravet fra departementet på å forestå 75 prosent av alle meklingsprosedyrer på landsbasis.

Ansvar for å dimensjonere familieverntjenestene er lagt til den enkelte region innen Bufetat under ledelse av BUFdir. Direktoratet oppgir til departementet at reduksjon i antall stillinger de senere år kun gjelder i region øst og sør. I de øvrige regionene er antall årsverk uendret eller økt. Departementet vil

følge ressursutviklingen i regionene og be BUFdir vurdere denne i forhold til hvordan behovene for familieverntjenestene utvikler seg.

I regioner med store avstander, men få innbyggere, er det etablert utekontorer noen dager i uken på mindre steder, slik at brukerne får kvalitativt gode tilbud nærmere seg. Dette er også dekket innenfor bevilgningsrammen.

De siste årene har flere leiekontrakter utløpt og nye kontrakter er betydelig dyrere nå enn da de ble inngått for 10-20 år siden. Pensjonsforpliktelsene har til dels vært store, som et etterslep av statliggjøringen av familieverntjenestene i 2004.

I mitt svar til komiteen 29. november 2012 er jeg opptatt av en forsterket satsing på og spissing av familieverntjenestene i tiden fremover. Samtidig vektlegger jeg Riksrevisjonens funn i min årlige instruks til BUFdir/Bufetat når det gjelder den videre utviklingen av familieverntjenestene.

